Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

VNS 7/2025 vp Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045

Ympäristövaliokunta 07.10.2025 klo 10.00

Laura Höijer, tutkimusjohtaja, Ympäristöministeriö

Photo: Joona Kotilainen / Kuvia Suomesta

Ympäristöministeriön keskeiset teemat ovat vahvasti esillä tulevaisuusselonteossa

Toimintaympäristöanalyysi

- Selonteon strategisessa toimintaympäristöanalyysissa on tunnistettu 26 muutostekijää, joista ympäristöön liittyvät tekijät ovat keskeisessä asemassa. Ne esiintyvät sekä itsenäisinä että osana muita kokonaisuuksia, kuten taloutta, turvallisuutta ja hyvinvointia. Esimerkiksi ilmastonmuutos mainitaan analyysissä noin 300 kertaa.
- YM oli keskeisessä roolissa useiden muutostekijöiden laatimisessa. Aiheet liittyivät ilmastonmuutokseen, luontokatoon, ympäristön tilan heikkenemiseen, vihreään siirtymään, kiertotalouteen, kaupungistumiseen ja arktisen alueen merkitykseen.

Vaihtoehtoisia kehityskulkuja planetaarisille rajoille

- Kohti hyvää elämää planeettarajojen sisällä
- Ekologisen romahduksen uhka
- Keikahduspisteitä siirretty
- Ekologinen dystopia

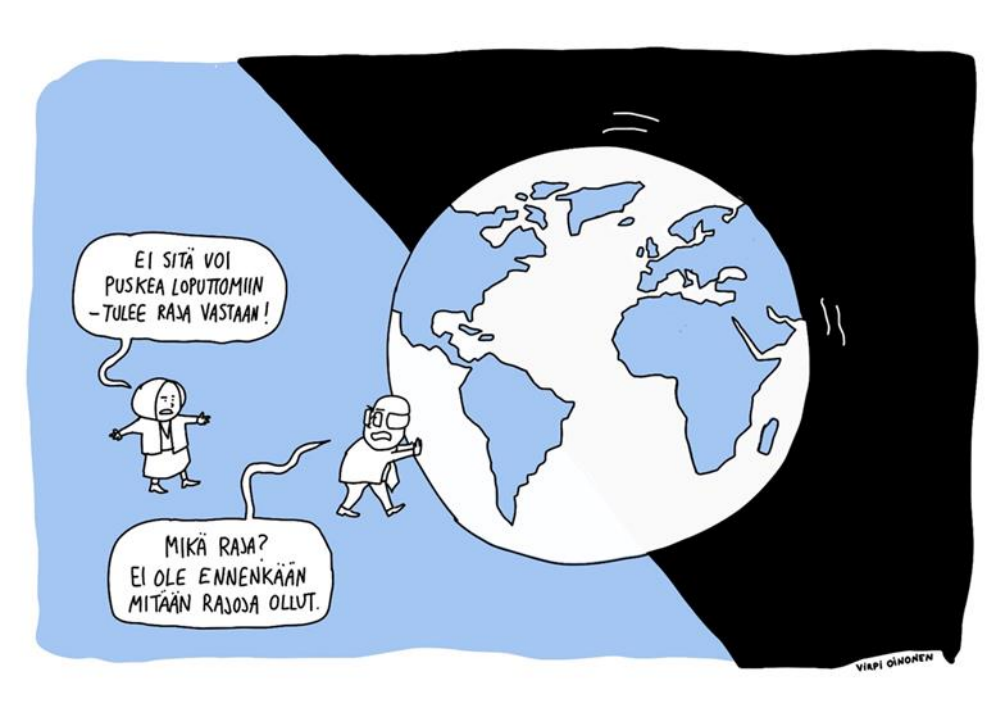

Planetaariset rajat strategisessa toimintaympäristöanalyysissa (kuva: Virpi Oinonen)

Vaihtoehtoisia kehityskulkuja vihreälle siirtymälle

- Vihreän siirtymän voittokulku
- Hidas vihreä siirtymä
- Vihreään siirtymään teknologia edellä
- Vihreän siirtymän alamäki

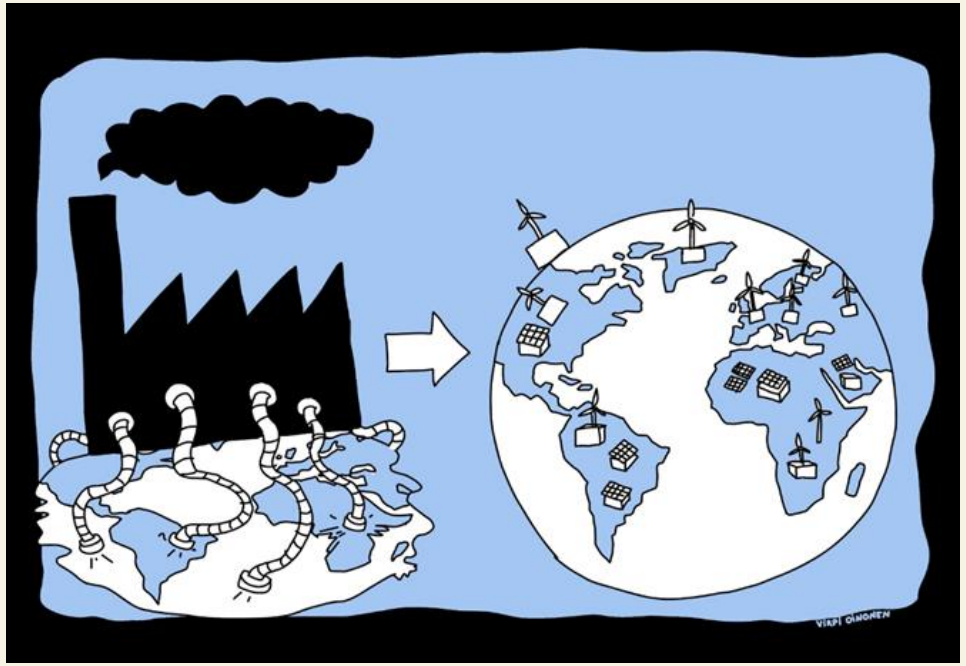

Vihreä siirtymä strategisessa toimintaympäristöanalyysissa (kuva: Virpi Oinonen)

Kehityskuluista skenaarioihin

Selonteon neljä skenaariota vuoteen 2045 kuvaavat ympäristöasioiden kannalta hyvin erilaisia kehityspolkuja:

- **Yhteistyön maailmassa** kansainvälinen yhteistyö tukee tehokasta ilmasto- ja luontopolitiikkaa,
- **Teknojättien maailmassa** suuryritykset ohjaavat ympäristötoimia teknologisin ratkaisuin mutta oikeudenmukaisuus kärsii,
- **Blokkien maailmassa** ympäristöpolitiikka pirstaloituu alueelliseksi ja globaalit ratkaisut vaikeutuvat, ja
- **Murtuvassa maailmassa** ympäristökriisit pahenevat hallinnan heikentyessä.

Keskeisiä toimia YM:n kannalta ’Must-win-battles’

- Kestävyysmurrosta edistettävä & ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen keskinäiset riippuvuudet tunnistettava ja haettava kokonaisvaltaisia ratkaisuja
- Ilmastonmuutosta hillittävä & ilmastonmuutokseen sopeutumiseen panostettava
- Luontokato pysäytettävä & ympäristön saastumista ehkäistävä
- Luonnonvarojen kulutus saatava kestävälle tasolle.
- Varmistettava kestävä ja oikeudenmukainen vihreä siirtymä
- Yhteistyötä kiertotalouden edistämiseksi lisättävä & uudistettava lainsäädäntöä ja rahoitusta
- Väestön alueellinen oikeudenmukaisuus & yhdenvertaisuus varmistettava
- Teollisuus- & TKI-politiikassa pitkäjänteisesti tuettava tuottavuutta, turvallisuutta ja vihreää siirtymää edistävien teknologioiden, tuotteiden ja ratkaisujen kehittämistä & niiden käyttöönottoa arvoketjujen vahvistamisessa
- Vaikutusten arviointien ja tietoperustaisuuden oltava laadukkaan lainvalmistelun ytimessä